

Posamezna številka stane 1 din.

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
 Raven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
 rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
 pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upravištvu sprejema naročilno, inserate
 in reklamacije

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
 petek. Uredništvo in upravištvu je v Mar-
 boru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se
 more govoriti vsaki dan samo od 11. do
 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
 Nezaprite reklamacije so poštnine prosie.
 Telefon interurban št. 113.

14. številka.

MARIBOR, dre 20 marca 1925.

Letnik I.

Po sklepu verifikacijskega odbora.

V ponedeljek popoldne se je vladna večina v verifi-
 kacijskem odboru izrekla za boj proti hrvatskemu in sloven-
 skemu narodu. Vladna večina je sicer bojno razpoložena
 proti vsem strankam, ki so združene v bloku narodnega
 sporazuma in ljudske demokracije, a na zadnji seji verifi-
 kacijskega odbora je še posebno podčrtala velesrbsko
 smer tega boja, ko je razveljavila vse hrvatske mandate,
 odgodila verifikacijo polovice slovenskih mandatov ter
 razveljavila mandate v južnosrbskem bregalniškem okro-
 žju, kjer je zmagal Davidovičev demokrat dr. Šumenkovič,
 ki je posebno vnet za bratski sporazum ter predstavlja zelo
 močno osebnost v srbskem delu opozicije.

Izrazito radikalski in samostojno-demokratski listi pri-
 povedujejo, da bo vlada sedaj »lahko delala«, ko je razve-
 ljavila, odnosno odložila vsega skupaj 74 opozicijskih
 mandatov — 61 hrvatskih, 2 srbska demokratska in 11
 slovenskih iz mariborskega okrožja. Glavna radikalska in
 samostojno-demokratska glasila imajo še druga »opravi-
 čila« za ta korak. Tako se n. pr. naglašja, da se je moralo
 ostati pri izvajanju obznane, ker bi se drugače reklo, da
 obznana ni bila upravičena in resna ter da vlada vsled
 svoje slabosti popušča in odstopa od začete poti. To ute-
 meljevanje dokazuje, da vladni večini ni za stvarnost in
 za zakonitost, ampak samo za taktiko in za strankarske in-
 terese.

Drugi vladni listi pa ne morejo prikriti vznemirjenosti
 nad tem korakom vladne večine in tako je po zadnji seji
 verifikacijskega odbora pisala beograjska »Politika«, ki
 dela drugače razne usluge režimu, takole: »Bil je odloči-
 len dan. Z ozirom na poslovnik je verifikacijski odbor mo-
 ral dokončati svoje delo in na dnevnem redu so ostala
 najtežja vprašanja, vprašanja mandatov HRSS in demo-
 kratskih mandatov v bregalniškem okrožju. Ves dan so se
 vršile konference. Pričakovalo se je, da bo seja verifi-
 kacijskega odseka trajala globoko v noč, vendar je končala
 precej zgodaj. Usoda mandatov HRSS je odložena. Po
 končni odločitvi v verifikacijskem odboru je skupščina
 ostala pusta. Poslanci so se hitro razšli z mesta, na kate-
 rem se je odigral mučen dogodek. Pri vseh je bilo opaziti
 mučno razpoloženje, ki je bilo vzrok, da je bilo mogoče
 dobiti sinoči samo malenkostne informacije o daljnjem
 razvoju položaja. — Pred vsem je postalo sinoči aktualno
 vprašanje, ali pomeni sinočni eksodus opozicije iz seje
 verifikacijskega odbora popolno abstinenco tudi glede na-
 rodne skupščine. O tem opozicija ni hotela govoriti. V
 političnih krogih se misli, da je treba sinočni eksodus
 smatrati za napoved, da bo opozicija složno zapustila na-
 rodno skupščino, ako vlada ne spremeni svojih sklepov.
 Radičevci so bili skrajno ogorčeni in so izjavili, da je to
 njihov poslednji prihod v Beograd, ako se njih mandati
 končno razveljavijo. Zajedničarji naglašajo, da hoče vlada
 voditelje HZ ločiti od HRSS, ker so eno in isto. — Na-
 glasiti je treba, da se v političnih krogih misli, da radikali
 na sinočni seji verifikacijskega odbora niso izrekli posled-
 nje besede. Vsi politični krogi mislijo, da so za našo celo-
 kupno bodočnost usodni sklepi in dnevi, ki jih doživljamo
 pred sestankom skupščine.«

»Novosti«, ki se sicer ne štejejo med prave opozicio-
 nalne liste, a se odločno zavzemajo za sporazum in za po-
 šteno politiko po volji ljudstva, pa pravijo: »Sinoči je do-
 končal verifikacijski odbor mučno in grdo delo, ki pred-
 stavlja največjo narodno sramoto in meče črno liso na
 obraz države. V verifikacijskem odboru je večina, ne za-
 vedajoča se svojih pravic in dolžnosti, zahrbtno napadla
 svobodo ljudske volje. Siromašni agenti fatalne ambicije
 so se pripravili, da preženejo iz narodne skupščine 61 za-
 stopnikov hrvatskega naroda, 11 Slovencev in 2 zastop-
 nika mučeniške vardarske Srbije. Zato, ker se jim oblast
 izmika iz grabežljivih rok in iz rok starca, so zadali državi
 najtežji udarec. Kar se je delalo v verifikacijskem odboru,
 bo stalo v najhujšem spominu našemu ljudstvu, kajti nik-
 dar se nihče ni bolj neresno in lahkomišljeno igral z bo-
 dočnostjo te države. Nikdar se niso na bolj drzen način
 upali daviti vseh svetinj in pravic civiliziranega človeštva.
 Dasiravno je sinoči padla težka odločitev, za katero trdi
 vlada, da je definitivna, vendar politični krogi ne verujejo,
 da bi se ta odločitev v plenumu narodne skupščine spre-
 jela. Splošno prevladuje prepričanje, da hoče vlada pre-
 strašiti opozicijske stranke. Strnjena opozicija kot blok
 narodnega sporazuma predstavlja zelo resno nevarnost za
 režim. Zato je Pašić sklenil razbiti njegovo solidarnost, ne
 izbirajoč pri tem sredstev, da bi opozicijo prisilil do kom-
 promisa z radikali. Pašić računa tudi na Radiča, kateremu
 preti z veleizdajniškim procesom in kateremu je razgnal
 stranko. Hoče, da se Radičevci izneverijo paktu opozicije
 in da sklenejo nov Markov protokol. — V soboto se bode
 sestal najbrž plenum narodne skupščine, ki bo takoj pre-
 tresal poročila verifikacijskega odbora. Ko pridejo ponov-
 no na dnevni red mandati, da se razveljavijo, se bo pono-
 vi včerajšnji položaj. Ako se Pašiću že prej ne bo posre-
 dilo položaja spremeniti v svojo korist, bo poskušal man-

Pred sestankom skupščine.

Radikali naglašajo — seveda popolnoma neobvez-
 no —, da ni potrebno in gotovo, da bi ostalo pri sklepu
 večine v verifikacijskem odboru. Ima namreč »još vre-
 mena« in nekateri gredo celo tako daleč, da priporočajo,
 naj se skupščina še ne sestane v soboto, ampak nekaj
 dni pozneje, da bo še več časa in da si Hrvati ter vsi
 opozicijski stvar še bolj »premislijo«. Radikali pra-
 vijo, da bi se sklep verifikacijskega odbora v skup-
 ščini lahko še spremenil in popravil pod pogojem go-
 tovih izjav, katere bi seveda oni narekovali Hrvatom.

To je navadno izsiljevanje. Radikali bi hoteli
 hrvatsko stranko idejno onemogočiti pred narodom ter
 obenem tudi razbiti opozicijski blok. Potem bi pa
 zopet storili, kar bi sami hoteli in kar bi jim šlo v račun
 iz strankarskega in taktičnega, a nikdar in nikakor ne
 iz moralnega in pravnega vidika.

Pri sestanku skupščine za jutri bo pa menda le osta-
 lo in radikali so se v splošnem že pomirili in sporaz-
 umeli s tem, da jim abstinenca opozicije močno skraj-
 ša obstoj na oblasti.

Na položaj gledajo takole: Če se opozicija abstinira
 od dela v skupščini, ko bi bili mandati razveljav-
 ljeni in odgojeni tudi v plenumu skupščine, ostane
 dvojje: ali se s Pribečevićem nadaljuje delo v parlamen-

tu ter sklenejo nekateri zakoni, ali se pa po preteku par-
 tednov tudi Pribečevića nažene v opozicijo ter sestavi
 samostojna radikalna lada. V obeh slučajih bi se pa
 seveda kmalu začel pripravljati teren za nove volitve.

Jasno je, da radikali rajši sami vodijo volitve, kot
 pa z zavezniški samostojnimi demokrati, ki so jim sa-
 mo v neprimliko in škodo. Če bi opozicija ostala, kakor
 je izšla iz volitev, bi radikali ne mogli izhajati brez
 samostojnih demokratov, če se pa opozicija zmanjša na
 tretjino, pa lahko odslovijo svoje zavezničke, kadar ho-
 čejo. Silno ironična je usoda samostojne demokratske
 skupine Strupeno in zagrizeno sovraštvo do opozicije,
 zlasti pa do predstavnikov Slovencev in Hrvatov bi
 rado vriskalo ob nasilju in uničevanju mandatov hrvat-
 skih, slovenskih in sploh vseh opozicijskih, pa ne
 more in ne sme v strahu pred izgonom iz vladnega
 raja —

Ta bridkost in nesreča za Pribečevićovo skupino pa
 ne bo izostala. Kakor vse kaže, jo bodo radikali tako
 dolgo obdržali na vladi, da ji naprtijo največji del od-
 govornosti za vse v največji naglici sprejete zakone,
 potem jo pa brezobzirno zavrzijo ter pustijo, da jo pri
 novih volitvah zmetljeta mlinska kamna: radikalski in
 opozicijski.

Slika verifikacije.

Dopisnik zagrebškega »Jutarnjega lista« je prav
 dobro opisal verifikacijski odbor, ki je odločal o veljavi
 glasov, ki jih je dalo ljudstvo pri zadnjih volitvah.

Prej so verifikacijski odbori na kratko potrjevali,
 kar je bil pravi volilni izid, sedaj je pa to drugače. Ta-
 koj se vidi, da ima večina odbora posebne namene in na
 vodila. Odbor ima 21 članov, drugi poslanci sicer lahko
 poslušajo, a ne smejo govoriti. To je bilo doslej, sedaj
 so se pa vmešavali v verifikacijo tudi drugi.

Zbor enajstorice

Večino tvori deset radikalov in en samostojni de-
 demokrat. Ta večina se obnaša razposajeno, bahavo in
 silovito, ko jo pa opozicija tolče z argumenti, se pa ci-
 nično smeje. Debate z neumestnimi medklci se zato
 po navadi slišijo od blizu in od daleč kot preprič v ka-
 ki kavarni in gostilni ali v najboljšem slučaju kot spor
 za odbor kake podeželske čitalnice.

Predsednik odbora

bosanski radikal dr. Milan Srskič, dijak avstrijske prav-
 ne fakultete, okrogle glave, precej visok in debel, se
 trudi kazati objektivnost v razpravi. Mirno sedi, poslu-
 ša posamezne govornike, često pa vzame liste in čita ter
 se zdrzne, ko je preveč hrupa, — in zakliče z močnim
 glasom: Prosim gospode, da pustijo govornika in ga
 mirno poslušajo. Stvar razprave je tako resna, da je
 treba več resnosti —. Nato se zbor enajstorice umiri,
 pa seveda samo za kratek čas.

Kričači.

Enajstorici pomagajo neprestano kričači od zu-
 naj. To je predvsem bosanski radikal Stjepo Kobasica,
 ki v odboru nima ničesar iskati, a dela vedno neslane
 medklce in krike, če govorijo opozicijski. Drugi je
 neki Branković, ki se tako neumno dere in zaletava, da
 se smeji samo člani večine. Večkrat so že rekli drug
 drugemu: Reci mu, bre, naj ne moti! — Branković,
 Kobasica in drugi vprijejo seveda naprej.

Značilni tipi večine.

Tu je najprej Bora Milovanović iz Skoplja, Črni, po
 madizirani lasje na prečko, izpita blede lica zagrizenih
 potez, črne, pristržene brke ter neprestano šviganje sem
 in tja, kakor natakak kakega tretjevrstnega lokala. Re-
 ferent večine je bivši profesor Jovan Radonjić. Po ble-
 do-žoltem licu, vzhobenih kosteh in srepem pogledu bi
 izgledal kot kitajski doktor Tokeramio iz »Tajfunu«, ko
 pa zagrizeno razlaga, kaki komunisti so Hrvati, je pa
 prava slika beograjskega čifuta v kaki menjalnici. Beo-
 grajske »Novosti« pravijo, da Radonjić že ve, zakaj je
 tako vnet za režim. On je namreč — član monopolске

uprave v Beogradu, član uprave fondov v Beogradu,
 član upravnega sveta tovarne za vato, član upravnega
 sveta sladkorne tovarne v Čukarici, član uprave vici-
 narnih železnic, član uprave tovarne v Novem Vrbasu,
 član uprave podjetja Neimar v Beogradu, član uprave
 vodne zadrage v Pančevu, član upravnega sveta banke
 v Senti, član upravnega sveta kanala kralja Petra, član
 uprave tovarne za špirit v Vel. Bečkerek, član uprav-
 nega sveta vojvodinske svilarne, član upravnega sveta
 društva za eksploatacijo šum in rud itd. itd.

Državni odvjetnik večine.

To ulogo igra Milan Simonović, beograjski advokat
 in znani posredovalec med advokati in ministri. Bil je
 že minister agrarne reforme ter je vse svoje prijatelje
 pretvoril v »vojne dobrovoljce«, da so dobili zastoj
 zemljišča. Zagrizeno dokazuje, kako prevratni in ko-
 munistični so Hrvati, ko pa pride na program HRSS,
 se pa zaleti ob besedi »mirotvornost«, kakor ob jedi, ki
 peče.

Malo humorja.

Moč opozicije ni samo v dobrih govornikih, ki z
 elanom in dokazili tolčejo enajstorico, ampak tudi v
 hitrih in duhovitih odgovorih. Debeli in zaspani voj-
 vodinski radikal Grgin vedno nekaj godrnja, rad se pa
 tudi oglasi z latinskimi izreki, ki niso v nobeni zvezi
 z govori opozicijskecev. Tako se je enkrat nenadoma
 zadrl: »Pa če niste boljševiski, zakaj ste pa šli namesto
 na drugo internacionalo v Amsterdam, na tretjo v Mo-
 skvo!« — ter dostavil: »O tempora, o mores!« — Dr. Ni-
 kić (Hrvat) mu je odgovoril: »O asini, o boves!« —

Vinski duhovi.

V nedeljo, ko je trajala seja pozno v noč, se je v
 ministrski sobi, kakor je najprej poročalo režimsko
 »Vreme«, točilo tudi vino. Enajstorica je postala glas-
 nejša, v kolikor je bilo to še sploh mogoče, slišale so se
 tudi popevke in tako so tudi vinski duhovi sodelovali
 pri verifikaciji.

Zavednost poslancev.

Posamezni radikalski poslanci v razgovoru niso
 proti sporazumu. Vsak pravi: vem da imate prav, za
 vas bi bil, pa ne morem, strankina disciplina in pa da
 se mi tako ne zgodi, kakor Protiću, Petroviću itd. —
 Jaz bi, pa — ne smem, pravi vsak, ko pa pride od po-
 svetovanja iz kluba, je pa čisto — drug človek. Hrvat-
 ski poslanec pa pravi srčno in odločno: Pošteno smo
 prišli in bi ostali, če se nas pa meče ven, potem pa nik-
 dar več!

nastopijo. Če bi se to tudi zgodilo ter bi se izpolnila go-
 tova pričakovanja, da bodo vsi hrvatski mandati verifi-
 cirani razven onih od zaprtih voditeljev, za katere bi bili pa
 pozvani v parlament zastopniki, ne zaslužijo Pašićevi radi-
 kali nobene pohvale in priznanja, ker bi se vse to storilo
 ne iz pravnega in moralnega, ampak edino iz strankar-
 skega vidika. Če pa ostane pri sklepu večine v verifikaci-
 jskem odboru, je pa gotovo, da mora ostati zveza bratskega
 sporazuma in ljudske demokracije trdna in usoda Sloven-
 cev in Hrvatov še bolj vezana na skupno borbo in sicer
 na borbo brez ozira na strankarsko pripadnost.

Po svetu.

Odgoditev konference Male antante. Konferenca Male antante se je za gotovo nameravala sklicati koncem tega meseca v Bukarešti. Sedaj je pa nenadoma preložena na mesec maj in se širijo radi te odgoditve razne vesti. Rumunski zunanji minister Duca je sedaj izjavil, da se konferenca ne odlaga radi notranjih razmer v Jugoslaviji, kakor se je od gotovih strani naglašalo, ampak samo radi tega, ker je Grčija prosila za pristop k Mali antanti in ker je potrebno, da se poprej končajo pogajanja med Jugoslavijo in Grčijo, ki so sedaj v teku. Dogovor med Grčijo in Jugoslavijo bo podpisan aprila v Beogradu in potem se še le lahko skliče konferenca Male antante.

Združenje evropskih držav. Francoskemu vladnemu predsedniku je predlagal češki zunanji minister dr. Beneš združenje evropskih držav na dve skupini — na zapadno in na vzhodno. Obe skupini bi stali pod varstvom Lige narodov ter bi bili organizirani kakor neka vrsta združenih držav v Evropi. Zapadno skupino bi tvorile pred vsem Anglija, Francija, Belgija in Nemčija, vzhodno pa Češka, Poljska, Avstrija, Rumunija itd. Italija bi se lahko priključila zapadni ali pa vzhodni skupini.

Državno-predsedniške kandidature v Nemčiji. V Nemčiji nastopa že sedem državno-predsedniških kandidatov. Kot skupni kandidat desničarjev se imenuje dr. Jarres, če tudi skrajni nacionalisti in monarhisti še niso pustili načrtov svoje posebne kandidature. Kandidat Jarres je izdal že svoj proglas, ki je izzval veliko ogorčenje v republikanskih krogih, ker je podpisan tudi od zastopnikov organizacij in posameznikov, ki so sodelovali pri političnih umorih in monarhističnih prevratih ali poskusih. Tako so na Jarresovem proglasu podpisani tudi člani organizacije »Wikingbund« in med njimi kot prvi bivši kapitan von Killinger, ki je bil obtožen in tudi zaprt radi sokrivde umora Erzbergerja. Tudi ljudje, ki se smatrajo za soudeležence morilske zarote proti Rathenau-u, so podpisani na proglasu kandidata Jarresa.

Francoski premjer in angleški zunanji minister. O sestanku Herriota s Chamberlainom, ki se je vračal z Ženeve v London, je bilo izdano sledeče uradno poročilo: »Na svojem povratku iz Ženeve je Chamberlain po dogovoru znova obiskal ministrskega predsednika Herriota. V dolgotrajnem razgovoru sta si povedala svoje misli o raznih problemih zunanje politike, zlasti o problemu varnosti, hoteč soglasno najti za obe državi sprejemljive rešitve. Uspeh pogovora je bil, da sta glavne točke obstoječih problemov natančno označila. Pogajanja se bodo nadaljevala diplomatskim putem v duhu prijateljstva in sodelovanja z zavezniki.« Zastopnikom časopisja je Chamberlain naknadno še povedal, da sta se s Herriottom razgovarjala v prvi vrsti o vprašanjih varnosti in o sprejemu Nemčije v Društvo narodov, ker je obnova Evrope nemogoča brez sodelovanja Nemčije v Društvo narodov. O ženevskem sporazumu ni bilo govora, ker je pokopan. Nasproti tej izjavi je ugotovil Herriot, da ženevski sporazum ni pokopan, ampak samo odložen do septembra. Pogodba o varnosti, da katere bo gotovo prišlo, mora biti registrirana pri Društvu narodov in bo temeljila na istih principih, kakor ženevski sporazum. Poljska nima vzroka za vznemirjanje, ker je Francija lojalna zaveznica. Glede pristopa Nemčije k Društvu narodov pa sta s Chamberlainom istega mnenja.

Brantingov naslednik. Umrlega Brantinga bo nadomestil kot predsednik švedske socialistične stranke Thorsson, ki je tudi eden od ustanoviteljev stranke. — Thorsson, ki je star že blizu 60 let, je bil v svoji mladosti čevljar ter ima velike zasluge v delavskem strokovnem gibanju. V prvem kabinetu Brantinga je bil finančni minister.

Stavka kovinarjev v Italiji. V severni Italiji je izbruhnil štrajk kovinskih delavcev. Prvotno so stavkali delavci vseh organizacij solidarno, pred par dnevi pa je vodstvo fašistovske strokovne organizacije sklenilo z delodajalci sporazum in poslalo svoje člane na delo. Temu pozivu se je odzvalo le nekaj tisoč delavcev, dočim so nato še delavci ostalih kovinskih obratov stopili v stavko, katero vodi sedaj socijalistična strokovna organizacija. Nad 60 tisoč delavcev stavka; do nemirov ni prišlo nikjer, ker se delavci držijo mirno. V Trstu so pričeli stavkati tudi delavci v ladjedelnicah.

Katastrofalen požar v Tokiju. Komaj leto dni po strašnem potresu je zadel japonsko glavno mesto Tokijo zopet enako strahovit udarec. Nastal je strahovit požar, proti kateremu se je borilo prebivalstvo z vsemi močmi, da ga je zadržalo. Velik požar je objel cele dele mesta, ki je zgrajeno vsled nevarnosti potresa večinoma iz lesa in papirja, ki nudi ognju izborna hrano. Upepeljenih je na tisoče poslopij in škoda bo naravnost ogromna. Človeških žrtev je obilo.

Dnevne novice.

Srbija in začetek svetovne vojne. Radikalni prvak Ljuba Jovanović, ki je bil leta 1914 prosvetni minister v srbski Pašičevi vladi, je napisal pod naslovom »Krv Slavenstva« nekaj svojih spominov. O času tik pred vojno piše: »Ne spominjam se več, ali je bilo koncem maja ali začetkom junija, ko je nam (članom vlade) g. Pašić povedal, da se »neki« pripravljajo iti v Sarajevo in tam umoriti Franca Ferdinanda, ki da bo 28. junija (na Vidov dan) prišel tja in bo slovesno sprejet.« Dalje pripoveduje Ljuba Jovanović, da je pozneje zvedel, da pripravljajo atentat neki prijetotični dijaki iz Bosne. Takratni minister za notranje zadeve Stojan Protić je

sicer ukazal obmejnemu oblastem ob Drini, naj mladim ljudem, ki so se »za to« (da umore Franca Ferdinanda) napolnili v Sarajevo, prehod na avstrijsko ozemlje onemogočijo. Toda te oblasti so bile same v organizaciji in niso izvršile Protićevega ukaza, ampak so mu javile, da je povelje prišlo prepozno, ker so mladi ljudje že prešli na ono stran. Zato se je poskus srbske vlade, da prepreči atentat, ponesrečil. Ljuba Jovanović opisuje nato svoje občutke, ko je prejel 28. junija popoldne telefonično poročilo o umoru, in pravi: »Čeprav sem vedel, kaj se tam pripravlja, se mi je vendar zdelo, kakor da me je nekaj udarilo, in ko so mi prvo poročilo potrdili tudi z druge strani, se me je lotila težka skrb.« — To in drugo se popolnoma krije s tem, kar je pisal srbski zgodovinar Stanojević o sarajevskem umoru in o revolucionarni organizaciji »Ujedinjenje ali smrt« v Beogradu, ter dokazuje, da so nekateri člani srbske vlade morali vedeti za atentatske priprave. Zapiski Ljube Jovanovića so dvignili sedaj kar na enkrat mnogo prahu v mednarodnem svetu. Angleška pisateljica Miss Durham je že na nekaterih predavanjih označila Pašića kot vojnega krivca in celo Seton Watson je objavil v londonski »Times« razpravo z naslovom »Senzacionalna snov«. V tej razpravi se očita, zakaj srbska vlada ni uradno obvestila avstrijske, ko je vedela, kaj se pripravlja v Sarajevu. Da je tedanji srbski poslanik na Dunaju nekaj svaril pred potovanjem v Sarajevo ni bilo dovolj. — Beograjska vlada namerava sedaj izdati posebno knjigo o dogodkih pred in ob začetku svetovne vojne v dokaz, da Srbija ni bila kriva vojne, temveč, da je bila njena žrtev. Iz Beograda se pa tudi sliši, da misli en del radikalov in to pred vsemi Velizar Janković in Laza Marković začeti gonjo proti Ljubi Jovanoviću, češ, da je on s svojimi zapiski spravil v slabo luč Srbijo in njene državnike.

Občine, pozor! Te dni so dobile vse občine vabilo dr. Spiller-Muysa, agrarnega komisarja v Ljubljani, da pristopijo k Zvezi slovenskih srenj in sosesk. Opozarjamo občine samo na to, da je dr. Spiller-Muys, ki to Zvezo slov. srenj in sosesk pripravlja, samostojnež, ki bi rad naše občine potegnul v liberalni krog.

Kdo je vršil nad volilci v mariborskem volilnem okrožju teror? G. poslanec dr. Hohnjec je v verifikacijskem odboru navedel o volilnem terorju žerjavovcev take vzgled: B. G., učitelj v Murski Soboti, je kot predsednik volilne komisije na volišču St. Jurij II v Prekmurju v začetku volitve volilcem, ki so čakali pred voliščem, prigovarjal, naj volijo dr. Pivkovo listo, če hočejo, da se bodo znižali davki ter da se bo v šolah učilo tudi madžarski in nemški. Volitev je začel šele ob 8. uri, v volilni lokal je spuščal samo po enega volilca, vsakega je dolgo in brez potrebe podučeval o volitvi, vsled česar nad 240 volilcev ni moglo vršiti svoje volilne pravice. Slično je ravnal učitelj C. H., predsednik volilne komisije na volišču Krog v Prekmurju. Puščal je samo po enega volilca v volilni lokal ter šel za posameznimi volilci k škrinjicam, da bi mogel videti, v katero škrinjico glasuje. Na šolskem poslopju v Krogu, kjer so se vršile volitve, je dal nalepiti agitacijske letake za nacionalni blok. Ko so na dan volitve dne 8. februarja volilci, sklicujoč se na čl. 196 zakona za volitve narodnih poslancev, zahtevali, naj se ti plakati odstranijo, jim je zagrozil: »Ako jih kdo odtrga, ga dam takoj zapreti!«

Letošnje birme se bodo vršile v naši škofiji po sledečem redu: v dekaniji Velika Nedelja: v soboto, 9. maja 1925 pri Veliki Nedelji, nedeljo, 10. maja v Ormožu, ponedeljek, 11. maja v Središču, torek, 12. maja pri Sv. Bolfenku na Kogu, sredo, 13. maja pri Sv. Miklavžu, četrtek, 14. maja pri Svetinjah, soboto 16. maja pri Sv. Tomažu in v nedeljo 17. maja pri Sv. Lenartu blizu Velike Nedelje. V dekaniji Zavrče: v nedeljo 14. junija v Zavrču, ponedeljek, 15. junija pri Sv. Barbari v Haložah, torek, 16. junija v Leskovcu v Haložah, sredo, 17. junija pri Sv. Vidu in četrtek, 18. junija pri Sv. Trojici v Haložah. V dekaniji Maribor desni breg: v nedeljo, 21. junija pri Sv. Lovrencu na Pohorju, ponedeljek, 22. junija pri Sv. Mariji v Pušavi, torek, 23. junija v Rušah in sredo, 24. junija v Limbušu. V dekaniji Marenberg: v soboto, 4. julija na Muti, nedeljo 5. julija v Marenbergu, ponedeljek, 6. julija na Remšniku, torek, 7. julija v Breznem in sredo 8. julija na Kapli. V dekaniji Stari trg: v nedeljo, 19. julija pri Sv. Martinu, ponedeljek, 20. julija pri Sv. Vidu nad Valdekom, torek, 21. julija v Doliču, sredo, 22. julija pri St. Ilju pod Turjakom, četrtek, 23. julija pri Sv. Miklavžu, soboto, 25. julija v Podgorju, nedeljo, 26. julija v Slovenjgradcu, ponedeljek, 27. julija v Staremtrgu, torek, 28. julija pri Sv. Roku na Selah, sredo, 29. julija pri Sv. Danielu v Razboru, četrtek, 30. julija v Pamečah, soboto, 1. avgusta na Kronski gori in nedeljo, 2. avgusta pri Sv. Janezu blizu Dravograda. — V mariborski stolnici se zavoljo romanja v Rim, vrši birma namesto na binkoštno nedeljo že na praznik Vnebohoda Gospodovega, dne 21. maja 1925.

Razmnoževanje direktno rodečih grozdnih vrst. Z ozirom na nevarnost, ki preti slovesu in cenam naših znamenitih vin s prodajo ali mešanjem z vinom od direktno rodečih trt, je izdalo veliko županstvo sledečo odredbo: Vsa županstva in žandarmerijske stanice imajo nalog, da ljudstvo opozorijo ter primerno podučijo, da je razmnoževanje in prodaja takozvanih neposredno rodečih, tudi samorodečih grozdnih vrst ali direktnih produktorjev, kakor šmarnica ali noah, elvira, othelo, delavare, horbemont, olinton, jaues, izabela itd., strogo prepovedano. Državni ekonom naj ob priložnosti raznih sejmov in na običajnih tržiščih redno pregleda jo v nakup ponujeni trtni materijal in povzroči, da se sadike šmarnice in drugih samorodečih trt zaplenijo in uničijo, oz. da se postopa po čl. 52 pravilnika proti prodajalcem.

Obenem je opozoriti vse vinogradnike in lastnike privatnih trsnic, da se bo začel zakon v tekočem letu točno izvajati, ter je trgovanje s tako trto kaznjivo po par. 319 in 326 kazenskega zakona. Sploh je vsakogar svariti pred saditvijo šmarnice. Posednike nasadov šmarnice ali drugih neposredno rodečih amerikank je podučiti in opozoriti, da dobe v slučaju izkrcenja teh nasadov za obnove potrebno število cepljenk evropskih zlahtnih vinskih trt iz drž. trtnih nasadov brezplačno na razpolago. Orožništvo ima nalog, pri svojih službenih potovanjih opozoriti vse gostilničarje in trgovce, ki se pečajo s prodajo vina na drobno, da morajo na podlagi par. 54 lit. 2 obrtnega reda v obrtnih prostorih, kjer bi se hotela prodajati ali točiti šmarnica na vidnem mestu izobesiti tablo, na kateri je označeno, da se tam toči šmarnica ali kaka druga vrsta direktnih produktorjev in po kaki ceni. Proti neposlušnim se bode postopalo z vso strogostjo zakona. Omenjeni pridelek se ne sme prodajati pod splošnim imenom »vino« ali pod kako drugo označbo s katero bi se hotelo prikriti, da izvira pijača od neposredno rodečih grozdnih vrst. — Glede mešanice navadnega vina s šmarnico ali kako drugo neposredno rodečo vrsto velja isto in se smejo take mešanice prodajati le pod imenom šmarnica, odnosno pijača od dotične, neposredno rodeče vrste. Ta odlok je s strani občinskih predstojništva običajnim putem prebivalstvu javno razglasiti.

Goriška Mohorjeva družba. (Vabilo na naročbo.) Od vseh Mohorjevih knjig so goriške od najmerodajnejših mest priznane kot najlepši Mohorjev književni dar. Prav posebno Koledar je po svoji opremi in vsebini prekosil vse dosedanje slovenske Koledarje. Družba izda za prihodnje leto poleg Koledarja, ki ne bo zaostal za letočnjim, vsaj še troje knjig. Druga knjiga bo zgodovinski roman: »Mučeniška kri.« Snov je vzeta iz dobe krščanstva. Roman je enakovreden s svetovnoznanim romanom »Quo vadis.« Spisal ga je francoski pisatelj Bertrand. Tretja knjiga bo vsebovala pripovedno snov, zajeto iz domačega kmečkega življenja v poljudni obliki. Četrta knjiga: »Socialna čitan-ka« bo obravnavala temeljne probleme socialnega življenja s sodelovanjem priznanih veščakov. Vse to prejmejo člani za neverjetno nizko ceno: 5 lir, to je 15 din. (všteta poštšina in carina). Naroča se do konca marca pri poverjeniku Ljudevit Zorzut, Maribor, Wildenrainerjeva ulica 6 II.

Žigovanje vstopnic. Dosedaj je žigovanje vstopnic za zabave, koncerte itd. vršil vedno oddelek fin. kontrole in se je veselila taksa plačala na pošti potom čeka ali pa pri davčnem uradu. Od sedaj naprej pa bodo to delo izvrševali davčni uradi za okoliš onih občin, ki spadajo k oddelku fin. kontrole na sedežu davkarije. Vsi prireditelji (društva itd.) na sedežu davkarij naj se torej obračajo radi plačila veselilne takse naravnost na pristojni davč. urad. Kontrolo pri prireditvah samih bodo tudi v naprej izvrševali organi fin. kontrole, radi česar mora biti pristojni oddelek vedno o prireditvi obveščen. Za območje fin. ravnateljstva v Mariboru stopi ta sprememba s 1. aprilom t. l. v veljavo.

Velika dobrodelna tombola nižjih poštah in brzojavnih uslužbencev. Dne 10. maja 1925 priredi podružnica Osrednjega društva nižjih poštah in brzojavnih uslužbencev na Glavnem trgu veliko javno tombolo z mnogimi lepimi dobički. Vsaka tablica stane samo 250 din. Prodajajo jih vsi pismonoše in tobakarne. Nihče naj ne zamudi te ugodne prilike, vsak naj poskusi svoj osrečo. Čisti dobiček je namenjen bolnim in podpore potrebnim članom, njih vdovam in sirotam. Začetek točno ob 15. uri. — Odbor.

Zamenjava uradništva v Črnigori. Te dni je sklical na Cetinje črnogorski veliki župan Djaković konferenco vseh srezkih načelnikov. Pri tej priliki se je sukal razgovor te vladne gospode krog uradništva v dobi zadnjih volitev. Črnogorsko uradništvo, ki pri zadnjih volitvah ni volilo in delalo za radikalijo, pričakuje vsak dan premestitev.

Iz Celja.

IZ MESTNEGA MAGISTRATA CELJSKEGA.

Dne 13. t. m. se je vršila redna občinska seja, pri kateri so se reševale tekoče zadeve.

Pokojnine.

Z czirom na novo službeno pragmatiko je bilo treba urediti tudi pokojnine mestnih upokojenev izza časa pred novo službeno pragmatiko. Sklenilo se je črtati svoječasni 25%ni povisek, zato pa so se zvišale draginjske doklade v inozemstvu živečih upokojenev za 50%, v tuzemstvu živečih pa za 100%. Temeljna pokojnina ostane v prejšnji višini. Celokupni povisek pokojnin bo obremenil mestno občino z zneskom po priložni 48.000 din. Vdovi Tereziji Farčnik po bivšem dolgoletnem mestnem grobarju se zviša podpora od 100 do 150 din. mesečno, ker je res nesposobna za delo. Mestnega vrtnarja se nastavi definitivno. Pobiralcu cestarine Bučarju se zviša nagrada na 1800 din. od 1. 1. 1925, pri čemur pa nagrada za nadurno delo odpade. Uradnikom stanovanjskega urada se zviša nagrada od 1. 2. od 200 na 300 din. Vdovi Junija Lupše, ki se je ponesrečil v mestnem gozdu, se ne more dovoliti podpore, ker se ni ponesrečil v mestni službi.

Občinski svetnik Janič predlaga, da se v bodoče vse personalne zadeve, ki predvidevno obremenjujejo mestno občino za več let naprej, odkažejo v pristojni finančni odsek, tudi finančnemu, da zamore tudi finančni odsek zavzeti svoje stališče glede potrebnega kritja. Umesten predlog pa je bil z večino glasov odbit.

Referent pravnega odseka je predlagal rešitev raznih navadnih domovinskih zadev.

Na njegov predlog se je pritožba Franca Nerata, stavbenika iz Gaberja, radi predpisa tlakarinske kazni odbila, ker so poizvedbe dognale, da pritožba ni utemeljena.

Občinska avtonomija.

V nasprotju s tozadevnim sklepom o priliki proračunske debate je odbor soglasno sklenil resolucijo glede vrnitve občinske avtonomije v svoječasnem obsegu, izvzemši policije. Pri proračunski debati so baš gospodje iz samostojnih demokratskih vrst glasovali proti takemu predlogu, očitno le radi tega, ker je bil ta predlog stavljen iz vrst Slov. ljudske stranke.

Proračun za leto 1925.

Finančna delegacija je vrnila proračun, ker želi nekatere spremembe. Radi lažjega zaračunavanja davčne oblasti in davčnega urada želi, da se razne doklade na obrtni davke poenostavijo, da se zahteva pri vseh vrstah 220%. Sklenjena hišna najmarina se bo odobrila. Tlakarina se bo odobrila z izpremembo, da morajo biti davka proste pošiljke do 50 kg in z malimi spremembami pri sporovoznih pošiljkah; oprostitev davka pri dovlačnicah pa naj odpade. Ker se za proračun zelo mudi, je občinski svet tej želji finančne delegacije ustregel.

Kaldermina.

Ker nam še dosedaj carinska uprava ni plačala kaldermine, se sklone podvzeti skupne korake z ostalimi avtonomnimi mesti, kjer se pobira carina, da se že vendar enkrat izplača v zakonu nam pristojni prispevek iz carinskih dohodkov.

Stara vojaška bolnica.

Stara vojaška bolnica se po izjavi vojaške oblasti ne bo mogla za občino pridobiti, ker baže namerava vojaška oblast na istem mestu staviti hišo za vojni okrug.

Obresti zastalih mestnih doklad

se sklone tudi v bodoče pobirati le z 6%; stroški izvršbe potom naše občine z alastne in prenešene eksekucije pa se določijo po vzorcu, kakor jih pobira Ljubljana.

Cvetličnjak v mestnem vrtu

je popolnoma v nevzdržnem stanju in ga bo treba podreti; za vrtnarja pa bo treba dobiti stanovanje drugje. Tozadevno se naj županstvo sporazume s predsedništvom okrožnega sodišča v Celju, da bi se v pritličju z malimi preuredbami dobilo primerno stanovanje za vrtnarja.

Za konjušnico

se proda vojaški upravi mestnega sveta 160 m² po 11 D. Stavba bo morala odgovarjati stavbenim in zdravstvenim predpisom.

Popravila.

Tlak v veži mestnega magistrata se mora najnujnejše popraviti z malimi stroški. Okna in vrata mestnega gledališča se naj preplekajo v okvirju proračuna.

Tržno nadzorstvo

poroča, da so okoliščani preteklo leto donasali vedno dovolj živin na trg. Svinjski sejmi so se vršili vsako sredo in soboto ter je bilo celo leto pripeljanih na sejm 2165 svinj. Slabo so se obnesli živinski sejmi, ki so se vršili trikrat na leto, a je bilo na nje priganih komaj 316 glav goveje živine. Te sejme bo treba na vsak način z vsemi možnimi sredstvi poživeti. Kramarskih sejmov se je udeležilo celo leto okoli 180 do 190 tujih kramarjev. Obnesli so se srednje dobro. Tržne in sejske pristojbine so nesle mestu po odbitku stroškov okoli 90.000 din.

Konjušnico

za Narodnim domom je vojaška oblast postavila brez vsakega vprašanja mestne občine in sosednih interesov. Mestni magistrat je napravil pritožbo na velikega župana, ki je interveniral pri divizijski oblasti. Konečno je vojaška oblast vendar sklicala komisijo na licu mesta. Zastopniki mestne občine in prizadeti sosedje so soglasno protestirali proti stavbi iz zdravstvenih in obče stavbenih ozirov, ker konjušnica nikakor ne spada skoro sredi mesta na tak prostor ter so zahtevali, da se mora ta baraka odstraniti. Občinski svet je to postopanje soglasno odobril.

Mesnice.

Pritožba mestnega oskrbnika zoper postavitev paviljona na mestu mestnega oskrbništv se zavrne. Za prošena preuredba gostilničarja Bregarja v svoji hiši v svrhu ureditve mesnice se bo ev. dovolila po ponovnem posvetovanju stavb. odseka.

Prošnji Jelenca za dovoljenje postaviti skladišče za kože za gostilno pri »Zelenem travniku« v bližini mestne klavnice se iz zdravstvenih ozirov z ozirom na običajni smrad, ki se širi iz takega skladišča, ne more ugoditi.

Elektrika.

Tovarni »Pirota« se javi, da mesto samo ne bo napeljal elektrike v tovarno, lahko pa si to napelja direktno iz tovarne Westen.

Prošnji Čeplaka, da se dovoli za mestni kino električni tok po 4 D, kakor se računa za pogon vobče, se dovoli.

Vodovod:

Gasilnemu društvu v Škofji vasi se dovoli napraviti tri hidrante, koje sme rabiti le v natanko določenih slučajih, osobito v slučaju požara.

Pogrebnemu zavodu

se dovoli naročiti par krst, za vzorce, ako bi jih mogli naši mizarji po isti ceni in kvaliteti napraviti. Načeloma se sklone, da se z naročevanjem krst od drugod ne sme oškodovati domačih obrtnikov. Občinski svetnik Šviga pravi, da si upa izdelovati konkurenčne krste.

Razno.

Potrebščine gospodinjke šole, ki se je zaprla, se naj dobro hranijo do nadaljnjega. Justična uprava se naj pozove, da čimprej dozida na prostoru bivšega okrožnega sodišča novo justično hišo. Stranišče v samostanski ulici se mora čimprej osnažiti in popraviti. Treba je napraviti načrt in proračun. Po par kratkih interpelacijah v manjših zadevah se je občinska seja zaključila.

Iz Maribora.

Nova zastava. Na praznik Oznanenja Matere božje bode ob pol 10. uri mil. g. stolni dekan Ivan Tomažič blagoslovil v frančiškanski cerkvi zastavo Katoliške omladine. K tej velepomembni mladinski slavnosti so vljudno povabljeni vsa katoliška društva v Mariboru in okolici. Popoldne ob 5. uri bo v Narodnem domu slavnostna prireditev z igro »Na dan sodbe«. Vstopnice se že dobijo pri frančiškanskem vratarju!

Nova cerkev sv. Magdalene v Mariboru. Društvo za zidanje nove župnijske cerkve sv. Magdalene v Mariboru priredi razstavo konkurenčnih načrtov v dneh od nedelje, dne 22. t. m., do vstevši nedelje, dne 29. t. m. v veliki kazinski dvorani v Mariboru. Razstavljeni bodo vsi došli načrti, 34 po številu. Občinstvu je dostopna v delavnikih od 10. do 12. ure in od 14. do 17. ure, ob nedeljah in na praznik od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure. Vstop je prost, prostovoljni denarni prispevki se pa hvaležno sprejmejo.

Pobiranje milodarov za bosanske cerkve. Dva katoliška Bosanca pobirata te dni po Mariboru milodare za zgradbo katoliške župne cerkve v Boču v Bosni, kjer živi 1800 ubogih ljudi brez vsake cerkve. Imata za pobiranje oblasti dovoljenje od notranjega ministrstva, kakor tudi od naših oblasti, velikega župana, srezkega poglavarja in policijskega komisarijata. Priporočil jih je za pobiranje v celi škofiji naš škofijski ordinarijat.

Ljudska univerza. V ponedeljek, dne 23. t. m.: Arhitektura, plastika in slikarstvo na Slovenskem. I. del, z mnogimi skioptičnimi slikami, predava g. konzervator Stele iz Ljubljane. V četrtek, dne 26. marca: II. del. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina običajno nizka.

Ogenj v Sodni ulici. Včeraj popoldan so opazili v hiši št. 16 v Sodni ulici v neki sobi močen dim. Obveščena je bila takoj požarna bramba, ki je ugotovila, da so se vnela tla ter pričela tleli. Ogenj je nastal najbrž vsled slabih dimnikov. Nevarnost je bila takoj odstranjena.

Trgovina z dekleti. V raznih mestih se je pojavila trgo vina z dekleti. Tudi v Mariboru ni nič boljše, kajti tudi sem prihajajo taki ljudje, ki se radi bavijo s tako kupčijo. 45letni Vinko Štaler iz Rizice, ki je sedaj posestnik javne hiše »Pri zeleni lampi« v Sarajevu, je zvedel, da se nahajajo v mariborski bolnišnici tri krasotice. Dogovoril se je z njimi pismeno, da jih sprejme v službo, s čemur so bile one zadovoljne. Vsled tega se je pripeljal dne 6. septembra l. l. v Maribor, prinesel s seboj tri ženske obleke, jih vtihotapil v bolnišnico in je izročil tem dekletom razven teh treh oblek tudi še 1200 din. za vožnjo do Sarajeva. Dekleta Pavla Dobaj, Ana Pangari in Ana Pelz so se preoblekle ter so izginile iz bolnišnice, kjer so se nahajale pod zdravniškim nadzorstvom. Peljale so se z že naročenim izvoščekom v Hoče, odkoder so se odpeljale v Sarajevo, kjer so stopile pri Štalerju v službo. Ko je pa drž. pravdnistvo to izvedelo, je obtožilo Štalerja po § 512 kaz. zak., vsled česar je bil ta pri okrajnem sodišču v Mariboru obsojen na štiri tedne zapore, poostrenega z dvakratnim postom, z dvema tridma ležiščama in z dvema tamnici. Štaler se je nato pritožil, češ, da ga je opozorila na te tri dekleta neka Dunajčanka, da so se one same ponudile, ker niso imele druge službe in da okrajni sodnik v Mariboru ni pristojen za to zadevo. Okrožno sodišče v Mariboru je zavrnilo njegovo pritožbo kot neutemeljeno ter je potrdilo prvotno sodbo.

Gluhonemega slepca je prejela dne 1. novembra l. l. policija, ko je razcapan in bos brez sredstev taval po mariborskih ulicah. Obstoj sum, da ga je privedel v mesto kdo iz dežele, ki je bil po zakonu dolžan skrbeti zanj, pa ga je tukaj hotel prepustiti na milost in nemilost ljudi, oz. naprti mestni občini v breme. Njegova istovetnost se do danes ni mogla ugotoviti. Kdor bi mogel dati o njem kaka pojasnila, naj to javi pri najbližnji orožniški postaji, obč. uradu ali politični oblasti, da sporoči podatke velikemu županu mariborske oblasti. Slepca je srednje velik, okrog 60 let star, zelo starihovega obraza in razmršenih las kosanjeve barve.

LISTEK.

Grad Hrastovec.

Spisal dr. O. Ilanig.

(Konec.)

To je parcela 208 katastrske občine Zamarkova v Črnem lesu tik za vasjo Lormanje. Vidi se krog in krog izkopen jarek. Kraj je označen v mapi z Tičnica in je tudi med prebivalci tamošnjega kraja ta označba obče znana. Bržkone so imeli tam pripravo za lov različnih ptic, posebno sokolov, s katerimi so lovili tedaj divjo perutnino. Tudi pri vasi Reberca na Koroškem, nad katero je stal nekaj grad, je kraj, ki se imenuje Tičnica.

Značilno je, da je ta parcela še dandanes last grajščine, četudi so okoli in okoli drugi že lastniki.

Pripovedka o grajščakih na Hrastovcu.

Dejstvo, da so tedanji grajščaki in njih nameščenici kruto ravnali s podložniki, ohranilo se je v različnih pripovedkah. Ob takozvanem Komarniku pri Črnem lesu, kjer je bilo nekaj malo jezero, videti je dolg, nekaj metrov širok nasip. Ljudje vedo povedati, da so delali ta nasip podložniki. Grof je jezdil v diru po tem nasipu gor in dol. Če se je poznala v zemlji podkev, so morali še enkrat pobijati o kiji po zemlji tako dolgo, da so bila tla trda kakor kamenita cesta.

V Pučenci blizu cerkve Sv. Barbare so širni gozdovi večinoma v strmi legi. Če je bil grof slabe volje, je ukazal podložnikom grabljati tam listje, a od spodaj navgor in če je južni veter zanašal listje nazaj, je stal grof za ljudmi in jih priganjal z bičem.

Nekoč je padel grof, ko je tekel za obstreljeno divjačino, v ribnik pod Hrastovcem. Mimoidoči podložnik je priskočil takoj na pomoč in potegnil grofa, ker drugače ni bilo mogoče, za njegove dolge lase iz vode. Grof je podložnika pogostil v zahvalo. Ko pa mu je kmetič priznal tekom pogovora, da je potegnil grofa v sili za lase iz vode, je začel ta divjati, češ, kako si upa potegniti svojega gospodarja za lase. Zagrabil je puško in ustrelil kmeta, truplo pa vrgel v ravno tisti ribnik, iz katerega ga je prej rešil ubogi kmetič.

V svoji prevzetnosti je dal tisti grof nekega dne poklicati vse žene svojih podložnikov, jih postaviti po vrsti, jim zavezal obličje, drugače pa jih je pustil v taki opravi, da bi noben mož ne mogel spoznati svoje žene, komur bi se to pa le posrečilo, temu je bilo zagotovljeno, da je od sedaj naprej oproščen davkov. Ženam je bilo tudi strogo prepovedano, da ne smejo cel čas spregovoriti niti besedice, kar je bila baže za nje itak največja muka. Le en mož je bil tako srečen, da je spoznal svojo ženo in sicer po brazgotini od stare rane, katero je prizadejal svoji ženi z otiko od pljuga, ko ga je razjezila na polju pri oranju, ker ni dobro vodila živine. Kmetič in njegova žena sta bila pa vesela, ker nista plačevala več davkov.

Vsak popotnik, ki je kedaj hodil po okrajni cesti Maribor—Sv. Lenart, je zapazil na mestu, kjer se zalega Hrastovec, ob cesti zidan križ. Na vrhu raste mali borovec, ki je, kakor vedo ljuče povedati, davno čez sto let star.

Iz napisa na križu so povzeti tri letnice: 1210, 1815 in 1887.

Križ je tedaj silno star. Leta 1887 ga je dal popraviti lastnik Ivan Breznik, posestnik v Zamarkovi in napraviti napis:

O Jezus Ti mili
Usliši me v sili
Vem, da pomoči
Pri Tebi dobim.

Razumevno je, da pripisuje ljudstvo okolnost, da raste iz križa borovčič, nekemu posebnemu dogodku.

V gradu Hrastovec je bila zala deklica, ki je imela za ženina lepega kmetskega fanta. Vsled velike lepote pa je zalezoval deklico hrastovski grajščak. Ker vse sladke obljube niso zapeljale stanovitne deklice, jo je dal grajščak skupno z njenim ženinom živo pokopati. Pred smrtjo je rekla deklica, da bo vzrastlo v znak, da je bila nedolžna in stanovitna, na tem mestu neko znamenje. In res, ko so pozneje pozidali sorodniki na grobu križ, je zrasel na vrhu borovec, ki se vidi še dandanes in kljubuje ob pičli zemeljski hrani vsem vremenskim silam ter priča o značajnosti slovenske deklice.

Dotičnega grofa pa je doletela tudi zaslužena kazen. Lotila se ga je sirašna bolezen. Ni mogel ničesar zavžiti, v prsih ga je peklo, da je od same vročine molil jezik iz ust, a vsaka hladilna kapljica ga je spekla kakor žrjavica. Še dandanes se vidi pred glavnim vhodom moška glava, ki kaže jezik. Ljudje pravijo, da je to glava tistega grofa. V strašnih mukah je tulil tako divje, da se je na sosedni hrastovski grajščini v ženjaku splašil bik v hlevu, odtrgal močno verigo in zbežal proti St. Petru.

Ko je nazadnje grof umrl, je postal na celem telesu črn. Ležeč na mrtvaškem odru, je nastal naenkrat velik šum, sveče ob odru so ugasnile, na stropu pa je nastala razpoklina, skozi katero je švigal ogenj, tako da so stražniki pobegnili samega strahu. Ko so se zjutraj vrnili, ni bilo na odru grofa več, na stropu je bilo videti ob razpoklini vse črno; raznesla se je kmalu govornica, da je grofa vzel zlodej, ker je še dolgo časa po sobi smrdelo, kakor po žveplu. Postelj, v kateri je grof ležal, je razneslo in nobenemu človeku se ni posrečilo, jo zopet zložiti.

Še dandanes govorijo ljudje, da straši v dotičnem delu grada. Okoli 11. ure nastane šum in piskanje ter praskanje, tako da niti najhrabrejši fantje niso vzdržali v teh prostorih več, ki so se nalašč nastavili tam, da bi pokazali svojo korajžo.

Na visokem hribu stojim in gledam na Hrastovec. Od Sv. Lenarta odmeva večerni zvon, v vinogradih se vzbuja veseli čriček in naznanja vinogradniku obilno in sladko trgatv. Iz dimnikov belih hramov se dviga dim proti nebu in vabi gospodarja, ki obdeluje polje, k dobro zasluženi večerji, vmes pa ti veselo prepeva pastir na zelenem travniku.

Solnce se je nagnilo k zatonu, zadnji žarki odsevaajo v čarobnem svitu iz številnih oken visokega gradu. Zdi se mi, kakor bi bil to odsev nekdanje slave tukajšnjih grajščakov. A minilo je vse, kakor je ugasnil zadnji žarek solnca, ki je ravnokar zatonilo za sinje vrhove zelenega Pohorja.

Ti slovenski rod pa si prestal vse težave in bridkosti, na svoji zemlji si sedaj svoj gospod!

Majerji in hlapei, pridni in počteni ljudje, se sprejmejo. —
Prosek dver, občina Bresterica pri Mariboru. 106 3

Iščejo se viničarji z 3-4 delavnimi močmi, počteni in pridni
ljudje, vešči v vino in sadjarstvu. Samo taki, ki raspola-
gajo s dobriimi spričevili, naj se javijo pri »Prosek«
občina Bresterica pri Mariboru. 107 3

Oves za seme se dobi najceneje pri Josipu Rosenborg, Mari-
bor, Slovenska ulica. 85 10

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slo-
venska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova
ulica št. 1-1. 107

Morska trava (Afrik) najboljše vrste nudi vsako množino
najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov
trg 10. 760 10-1

Prevajanje in prepisovanje spisov oskrbuje »Posredova-
lec«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 23.

Kolje cepano, žagano, okroglo, prodaja Gnilšek, Maribor,
Razlagova ulica 25. 115 2-1

Prima Dürkopp šivalni stroji in kolesa po najnižjih cenah
pri Alojzu Ussar, Maribor, Krekova ulica 14. 103

Klobuke, dežne plašče
od 300 — D naprej, perilo, čevlje,
dežnike, nogavice i. t. d. priporoča
najceneje

Jakob Lah,
Maribor, Glavni trg št. 2.

Pozor! Pozor!
Tvrdba
L. UHLER
delikatesna trgovina
Glavni trg Maribor Glavni trg

priporoča svojim cenjenim odjemalcem svoje prvovrstno
blago po najnižjih cenah: 111

kg Trapistovskega sira polnomasten la	din. 35
kg Pol-ementalskega sira	din. 50
kg Švicarsko-ementalski sir	din. 80
kg Italijanski parmesan (3 leta stari) la	din. 110
kg domače gnjati (šunke) Vel. noč	din. 42-44
kg salame (Gavrilovič)	din. 130
par domačih klobas (prekajene)	din. 6

Preprodajalci dobe znaten popust.

VOLTA

DOMAČA
ZARNICA

TOVARNA
VOLTA P.D.
MARIBOR

: Najboljše klobuke :

domače izdelavevseh vrst za moške in otroke dobite zaradi
visoke valute z 20%nim popustom pri trvdki

Anton Auer, klobučar

Vetrinjska ulica 3 Maribor Vetrinjska ulica 3.

CEMENT APNO la. TRAVERZE

in vse vrste železnine
po najnižji ceni se
dobi na drobno in de
belo pri trvdki

Ivan Koražija

trgovina z železnino

Maribor :

Aleksandrova cesta 42
Meljska cesta 1.

Velika zaloga

vs-h vrst čevljev za
strapaco, lov in pro-
menado.

la gojzerci
(hribovski čevlji)

la zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najbolj-
še ročno delo!

**vrtna-
kmetijska
-cvetlična-
semena**

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

r. z. z. n. z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom !

ZAHVALA.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja povodom smrti
našega iskrenoljubljenega soproga, oziroma očeta in sina,
gospoda

JOSIPA COPENETTI

izrekamo tem potom vsem našo globokočutečo, srčno za-
hvalo. Osebito pa se zahvaljujemo komandantu mesta Ma-
ribor, g. polkovniku-brigadirju Mikoliču, komandantu 45.
pp., pukovniku Spasoviču, gg. oficirjem, podoficirjem in
moštvu za udeležbo pri pogrebu, vojni muziki, prečast. g.
stolnemu župniku Fran Moravcu za tolažilne besede ob
odprtem grobu, slavnima pevskima društvoma »Jadran«
in »Frohsinn« za v srce segajoči žalostinki, darovateljem
krasnega cvetja ter vsem, ki so našega mnogo prezgodaj
umrlega ljubljence v tako obilnem številu spremili na nje-
govi zadnji poti.

Maribor, dne 18. III. 1925.

Globoko žalujoči ostali.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.